

RÖVID HIREK

JERUZSÁLEM. Mint ismeretes a kormány eddig szigorú korlátozásokat léptetett életbe a rabbi bevándorlását illetően...

KONSTANTINÁPOLY. Az elmúlt hetek során a török fővárosba menekült perzsi zsidó emigránsok közül újabb ismét 71-en mentek ki Palesztinába...

PÁRIS. A napokban leplezték le a francia hadseregben szolgált és elesett zsidó frontharcos emléktábláját...

MANILA. A Philippi szigetek fővárosában, Manilában az utóbbi időben a Kína és Japán közötti állandó harc következtében...

SZALONKI. A borzalmas gazdasági nyomorúság napról-napra szedi az áldozatait. Szalonikiben az elmúlt héten egy napon 3 zsidó öngyilkosságot történt...

YARSO. A szokásról eltérőleg Pietrokovban most nem márciusban vagy áprilisban, a zsidó peszacht megelőzőleg ütötte fel fejét a vérvád...

E Z Ü S T menorák Harag gyertyatartók, védjegyes serlegek, evőeszközök, templomi kiegészítők, bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. Gyártása és eladása: „TACAMUL” ezüstáru gyárbán CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u. 6)

Egyéni vagy intézményes vallásosság

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Szívélyesen köszöntöm Önt és értékes szerkesztésében megjelenő b. lapját, a NépüNK, amely legutóbb felvetett eszméjével az „Egyéni vagy intézményes vallásosság” elvnek megvitatásával...

Szükséges is az elvek és eszmék különböző szempontokból való megvilágítása, hogy az igazság kikristályosodjék és tiszta képet nyerjünk arról...

Ami hagyományainkból származhat, az arra már szépen és körültekintően megfelelt dr. Klein Miksa ur. Valóban, ha a mi boldog emlékü és szentéletű Nagyjaink Magyarországon megalapozott szellemében és példáján okukva akarunk tovább is, mint orh. zsidók élni és működni...

Csináthatunk új alakulatokat, kereshetünk új elnevezést hírközsegeink és országos szervezeteink címerébe, de akkor már megszűntünk annak az orh. felfogásnak lefolyásai és fentartói lenni...

Szent törvénykönyveink utasításait illetőleg pedig bátorodom Brácut traktusra utalni, hol Rabbi Gámiél, a tanházakban kihirdette: „Hallgatóink közül csak azok nyerjenek bebecsajtást előadásainkhoz, akiknek bensőjük azonos külsejükkel...”

Tehát nem az egyéni, hanem az intézményes ortodoxia a szent vallásunk parancsolta és dicős múltunk által igazolt helyes út, mert csak az örökkévaló lát a vesébe, csak Ő tudja ki igazán zsidó és ha az, miért az, érdekből-e, kedvvel, vagy megszokásból.

Itt is álljon az elv. Házsolj dochke, vjámjin mákve, aki orh. hírközsegeink tagja akar lenni, még ott is, ahol olesóban lehetne neolog, aki szivesen nélkülözi és mellőzi az olesó kultuszától...

Tudták rabbijaink a mulban és tudják ma is, mi a teendőjük. Jól tudják, hogy hítközsegeikben, kil a nyit és kik a titkos mhálelszabások. Feltétlenül kell, hogy itt álljon az elv: echad

hámarbe veechod hámmít, hogy egy párral több vagy kevesebb százszázalékos zsidó, a közösség vallásos jellegét lényegileg nem befolyásolhatja...

Lord Plumer halála. Londonban július 16-án meghalt Lord Herbert Plumer angol tábornok, Palesztina volt főkormányzója. Plumer 1925-től 1928-ig, mint Sir Herbert Sámuel utódja állott, mint főkormányzó Palesztina élén.

ZSIDÓ HUMOR és történetek nagyjainkról

AHOL KÉSŐ ÉJSZAKA IS SZABAD SE-TÁLNI. Atutázóban volt egy kis városban a dubnói maggid és késő éjszaka az uccán egy ismerőssével találkozott.

Csodálom, hogy olyan tudós, mint maga, a bölcsék irását figyelmen kívül hagyja, mondotta a maggidnak. Hiszen a Talmudban írva van: késő éjszaka egy tudósnak nem szabad egyedül kimenni...

Ebben a városban egy talmid chochen (talmudtudós) olyan ritkaság, hogy a mazikin (szellemek) nem tudják felismerni.

EGYETLEN HÁMÁNNAK SINCS JÓ VÉGE. A kerületi kapitány maga elé citálta egyszer a híres Scholem Roekach csodarábit.

Tudja azt, hogy én vagyok a második Hámán — mondja szigorúan összeráncolt homlokkal.

A rabbi nyugodtan felelt: — No, az elsőnek sem volt valami nagy szerencséje.

AKIK A VÁROSON KIVÜL JÖK. Dávid Salamon Eibenschütz, S. városka rabbija, akit a Szentföldre hívtak meg, bucsuzott a hivatól a hítközség apraja-nagyja elkísérte és még jóval a város határán túl sem akartak visszafordulni.

Most látom csak — mondta a rabbi, hogy végre valami kellemes is halljanak föle régi hívei — milyen jó ez a város.

De amíg nálunk volt a rabbi, mindig csak szemrehányásokat tett és rosszaknak, gonoszoknak mondott bennünket.

Hol itt az ellenmondás? En azt mondtam: most látom, milyen jó ez a város, most amikor mindenki itt van és nincs senki a városban.

MI JOBB. A chaszidok megharagudtak Chajim Auerebachra, a lunschitzi rabbira, mert egyszer társaságban egy szép asszonnyal társalgot. Mikor a rabbi látta, hogy céltalosan terjeszti a hírt, bosszankodva mondta:

— Jobb, ha az ember egy asszonnyal beszél és Istenre gondol, mintha Istennel beszél és mellette az asszonyokra gondol.

Tipografia CICERO könyvnyomda, Oradea Str. Principele Mihai (Gerliczy-u.) 2. szám.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL: ORADEA Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP Főszerkesztő Wassermann Sándor Felelős szerkesztő Leitner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei magánosoknak 250 L., felévre 130 L., negyedévre 65 L. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75 15, S. 19. Dinar 120.

Tiso-Beav előtt.

Forró kánikulai napok hangulatához tartozik Ab hó 9-ének szomorú ünnepe is. Amikor a nyár hete már mindent megérett, amikor a forró szelek sújtották át hegyeket és völgyeket...

A mai Ab kilencedike nem szimbólum többé. Mert hiszen benne élünk a templomrombolások, a megszégyenítések korszakában. Nem kell Titus és nem kell többi fenevadja a régi „Klasszikus” koroknak.

Ab 9-ike, a klasszikus gyásznap eme komor ünnepe, a maga legkínzó mivoltában nem a múlté. Mert a Hítlerek és Cuzák, Töröky és Strahembergek, örül Nérók máljára gyújtogatják a világot és lenn az arénában 16 millió nép üvölt a fájdalomtól, a szenvedéstől és megáldozástól.

Ab 9-ének nehéz napja sósajtvá köszöntünk!

Zsidó vagy kommunistát akasztották?

Budapestek két embert akasztottak a múlt héten. Az egyik Sallai a másik Fürst, de mindketlen zsidók. Azért akasztották őket, mert kommunisták. Mi távol állunk ettől az ideológiától, de azért a lehető legmélyebben elítéljük a magyar bíróság kegyetlen ítéletét...

Ami Töröky felsőbb utasításra cselekedett, az nem a 8 millió szerencsétlen magyarországi zsidó. Az ítéletet nem is komoly polgári társadalom hozta, annak nyugati értelmezésében...

Ami Töröky felsőbb utasításra cselekedett, az nem a 8 millió szerencsétlen magyarországi zsidó. Az ítéletet nem is komoly polgári társadalom hozta, annak nyugati értelmezésében...

Szaga ellen, ahogy nemzetiségi politikájával elérte azt, hogy a legmegtehetőbb körökben ki a világháborúból. Ezért kellett a két szerencsétlen zsidókat elpusztítani, akiknek a kommunista mivoltukról még egy sokkolt nagyobb bírák, a mai magyar uralkodó osztály szemében — zsidók is voltak.

Hitler előretörése.

Szerencsére a német választások még sem ütöttek be oly tragikusan, ahogy azt, talán várták is sokan. Kitént, hogy Hitler megtartotta pozícióját, de nem erősödött. 13 millió börtört németet tud szédíteni állagában ez a cészármánikus mázofség. Hitler — ezáltal nem jelentette a végpusztítást. Es meg merjük jósolni, hogy ez volt az utolsó lehetősége, hogy alkotmányos úton a hatalomhoz jusson. Lélekfáradt nem lesz többé Németországot abban a helyzetben, hogy a nyakára üljesse Hitlert.

Országos felzudulás a Központi Iroda választmányának hitközségromboló művelete ellen

A hitközségek kiépítik az ellenállás frontját az autonómia védelmére

Hetek óta foglalkoztunk az orthodox országos választmány legutóbbi keftős határozatával, amely azon részében, hogy amennyiben a hitközségek új nap alatt nem vezetnek be a központi irodai pótgabellát, úgy rituális vágatás nélkül maradnak, valamennyi erdélyi hitközséget, második részében pedig, amellyel a szatmári hitközség vezetőségének új átadta ki, harmine napos felmondásra és ugyancsak a metszők elvonásának szankciója ajart. Ez az országos választmányi határozat, de ezzel párhuzamosan a hitközségi autonómiát sértő tendenciájával ugyancsak Erdély valamennyi orthodox hitközségét súlyosan érdekli.

A szatmári vezetőség eltávolítására vonatkozó határozat is ki lett kézbesítve. Ez a kényeztetés már valószínűleg nem fog olyan simán menni, mint azt Félix-fürdőn elhatározták és el képzelték. Ugyanis a szatmári hitközség vezetői elvi kérdést csinálnak az ellenzéki akcióból és a hitközségi autonómia védelmére minden törvényes lépésre el van szánva. Első sorban magához a központi irodához fordult a hitközség melynek vezetőségét ígérkezett jobb befűzésre bírn. Ezenkívül felhívást intézett valamennyi járáshitközség vezetőségéhez, akiket felhívott, hogy az autonómia védelmében lépjenek a szatmári hitközséggel szolidaritásba és ennek jeléül fejezzék ki tiltakozásukat a szatmári vezetői ellen hozott törvénytelen jogfosztó határozattal szemben, kövélve a kérdésnek választó bírósági uton való eljuttatását, illetőleg a törvénytelen határozat visszavonását.

A szatmári hitközség felhívása az elmúlt héten lett szétküldve a járáshitközségekhez és mindenütt a legnagyobb benyomást keltezte és megindult egész Erdélyben a díszkusszió a Félix-fürdőn hozott balkezes határozat felett. A hitközségek, amelyek a pótbabellá bevezetése tárgyában is súlyosan érintett a metszők feletti rendelkezés elvonásában kulmináló kényeztetés, — mindenütt átérzik a szatmári vezetőség elleni erőszak jogtalanságát és egymásután csatlakoznak a szatmári hitközséghez, hogy a megsértett autonómia védelmére keljenek.

A hitközségek túlnyomó része máris bejelentette tiltakozását a központi irodánál és a szatmári hitközségnek is tudomására hozta, hogy azonosítja magát a vezetőségi álláspontjával. — De nemcsak a tiltakozás útján fognak a hitközségek megmaradni, hanem minden valószínűség szerint az autonómiát ért súlyos sérelmek reparálására terén bekövetkeznek a hitközségek szorosabb összefogása. Ilyen irányban egyes nagyobb hitközségek kebelében már megindult a munka. E hitközségek arra az egyedül helyes álláspontra helyezkedtek, hogy a féltve őrzött rituális vágtatás intézményét nem szabad anyagi elgondolások számára eszközül átengedni. A rituális vágtatás sokkal érzékenyebb vallási intézménye a zsidóságnak, semhogy azt profanzizálni lehessen vagy politikai célokra átengedni. Így tehát minden remény meg van arra, hogy a hitközségek autonómiája elleni brutális erőszak visszafelé fog elszűlni és a hitközségek ki fogják csavarni az erőszak fogverét azon vezetőik kezéből, kik az egész erdélyi orthodoxia létét kockára tették vakmerő határozásukkal.

A helyzetnek ekként való alakulása folytán

már a multheti számunkban megemlékeztünk arról a nagyjelentőségű szervezkedésről, amelyet az összes erdélyi orth. hitközségek indítottak be gazdasági érdekeik fokozottabb védelmére. Ma már tisztában van az erdélyi orthodox zsidóságnak minden felelős tényezője, hogy egy áttűtő erejű szervezkedés létkérdése az itteni zsidóságnak. Ennek felismerése ma már bizonyítottan látszik és így nagy érdekeltetés előzi meg azt a nagyjelentőségű szervezkedést, amely augusztus 7-én fog történni Kolozsvárt. Oda hívták össze a szervező nagy hitközségek ezt a gyűlést, amely jelentőségénél fogva hívta arra, hogy megadja a további irányt, amelyen az erdélyi hitközségi szervezeteknek haladniuk kell, ha nem akarják, hogy kicsusszék alóla a talaj s ha nem akarják, hogy kicsusszék alóluk a társas vágtatásnak rajtuk, hogy azután csak romok jeleznek, egykor oly virágzó intézmények egész sorát. Ennek jegyében az erdélyi orthodoxia örömmel üdvözölheti ezt a megmozdulást, amelynek további fázisairól meg fogunk emlékezni.

Szatmári humoreszk

Ha nem volna oly jellemző, akkor egy Karinty tollára való humoreszket lehetne abból fabrikálni, ahogy Freund Chaim textilgyáreskerkedő és központi iroda alelnök leszavazott Szatmáron. Nem szíveztük a dolgot, csak szavahihető emberek elbeszélése nyomán közeljük, hogy Freund ur a választások bement a fülkébe és mikor onnan kijött, így szólott: leszavaztam a kormánypra. Mire a bírő, a választási törvény értelmében elszakította a szavazólapot és eldobta a földre. Eddig tehát az történt, hogy Freund ur, aki amellet buzgózkodott, hogy a kormányra szavazzon a zsidóság, arculütötte, először is a zsidó pártot. De ezt a zsidó párt valahogy kibírta volna. Ha Freund ur kormánypárti — ám legyen. Tehát ott hagytuk el, hogy Freund ur leszavazott és demonstrált is amellet, mint egy analfabéta felusi kisgazda, aki nem ismeri a törvényt. De mit tesz egy ott jelenlévő bizalmi? A bírő által eldobott cédulát szépen felemeli és megnézi. És most jön a csoda.

S ezt bizony egy magasabb zsidó érdekdiktálta. A „votát” pecsét hol volt útve a cédulára. Mit gondolkod? Vajjon hová? A liberális párt listájára! C'est cela! Ime: látjátok feleim ez az erdélyi zsidóság vezére. Alelnök és mérvadó és hangadó. Freund Chaim, a hirneves szatmári textiles...

Egy rabbi mártírhalála végzet-szerűen megbosszulva

Lengyel jelentések szerint Stefan Heidovsky a volt lengyel hadbírósg elnöke öngyilkosságot követett el. Ennek a borzalmas névnek felújítása keserű emlékeket idéznek elő bennünk, akinek lelkiismeretét egy ártatlan mártírhalált szenvedett rabbi terheli. 1918-ban, amikor a lengyelek visszazsorították a vörös gardákat, a boletzki rabbi Schapiro a verandán végezett reggeli imáját. Ezen ténykedésből faragták elene a halálos bűnt, hogy jelekkel érintkezett a kivonuló ellenséggel. Dacára, hogy ezen álljtás semmi sem támasztotta alá és dacára minden intervenciónak, a vérengző Heidekovsky kivégeztette a rabbit, és még annyit sem engedett meg, hogy e szégyenfoltot rehabilitáció által levehessék a justicimord által kivégeztető rabbi emlékérel. Legújabb meglepetésként hatott a vérengző Heidekovsky letartóztatása, aki 1200 Zloty síkkasztort hivatásos ténykedése alatt. Magasabb kaució ellenében szabadon engedték, azonban kiszabadulása napján öngyilkosságot követett el a „hős” vadállat.

A koldusmilliomos tragédiája

Angol zsidó lapok írják le egy koldusból lett s koldussá vált milliomos történetét. A közeli napokban ugyanis innepélyes keretek között avatták fel London egyik legmodernebb kórházát, amelyet adományozójának, Sámuel Insulnak nevére kereszteltek. Mindazok a betegek, akik ebben a pazar kórházban ápolás alá kerülnek, áldani fogják a nemes ajándékozó nevét és talán nem is sejtik, hogy ugyanez az ajándékozó ma a legkisebb adománnyal is megelégedne és boldog volna, hogy egy ingyen helyet kapna az általa adományozott kórház egyik kortermében.

Insul Londonban született, mint földhöz ragadt szegény ember, Amerikába vándorolt, ahol összekerült Edissonnal, a híres feltalálóval s később hajlhatatlan szerencséjével az amerikai világyipar első alakja lett és (több száz millió dollárja volt. A gazdasági válság alatt teljesen tönkre ment és mint szegény ember ment vissza Londonba, ahol most fogják az ő áldozatkészségéből épült kórházat felavatni, holott ő kegydíjra van rászorulva.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánoyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek Av 3. augusztus 5.
Szombat Av 4. augusztus 6.
Heti szidra: **דברים**
Heti haftora: **חזק שועי**
Perek 2.
Csütörtökön **כחך השעה** b'jt

Szombat kezdete:

üzel bezárás 8:50
gyertyagyújtás 9:05
Istentisztelet kezdete 9:00
Szombat befejezése 10:00

Rabbi Mordechai Winkler mádi gaon halála

Az elmúlt héten „Jra szomorú gyász érte a vallásos zsidóságot: 88 éves korában, hosszúságos szenvedés után meghalt Rabbi Mordechai Jehuda Winkler mádi rabbi z. c. l. A mádi gaon elhunyt egész Európa vallásos köreiben mély részvételt keltett. Egyike volt azoknak, akik példás élete és munkája révén a világ ortodoxia egyik legnagyobb autoritásának tekintett. Az elhunyt mádi rabbi életében több vallásos és biblikus művel ajándékozta meg az orthodoxiát, de legfőbb előszeretettel foglalkozott a halachával és műveinek fő tárgya is a halacha magyarázata képezte. Irrott munkái is értékes fényt vetnek arra a mély és szent gondolkodásra, amely őt egész élete során végigkísérte. Temetésén Duschinski huszti rabbi s más kiváló rabbinagy-ságok mondtak igen határos beszéded. A beszédek végén Rabbi Winkler kitarót, hű és szentéletű munkatársát, a mádi daient, Rabbi Zvi Elvenreicht, proklamálták a mádi főbírói szék utódjának.

תערה

— Fehérgárdista terror, Mandzsuriában: A Mandzsuriában lakó zsidók az utóbbi időben a fehérgárdisták részéről nagyfokú terrornak vannak kitéve. Amint az új kormány az angoloktól átvette a vámbívatást, többek között talált egy névsori néhány tekintélyes zsidó kereskedőről, akik csekély adományokat adtak az orosz vöröskeresztnek. Dacára, hogy nevezettek, elismert hazafiatk és őszintén megbánják ajándékozásaikat is hangoztatva, hogy fogalmuk sem volt annak rendeltetéséről és csak üzleti vonatkozásban voltak kénytelenek pénzbeli hozzájárulásukat megadni. Keresnem kellett őt napról-napra — mondotta az öreg. — Az iskolából mindennap megszökött. De később magától jelentkezett. Csavargásáért, bizony meg is vertem néha. És egyszer kilestem a titkát. Utána mentem. És látam, hogy az erdőbe tér s egy hangyaboly mellé telepedve, ekként beszél a susogó lombok közt az ég felé: Halljad Izrael, az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlen egy! Amióta ezt látam, nem emeltem többé kezét rá. A lublini ebben a percben megértette: miér hozták a jóvak őt ebbe az idegen városba? Felemelkedett ültéből s így szólott: — Nézz reám! En vagyok az, akiről kértél, hogy beszéljek. En vagyok a lublini rabbi. — A kis öreg elájult erre a szóra s csak nagynehezen tért ismét magához. — A szombai elmúltával a caddik tanítványai-val egyetlenben elhagyta a várost. — A kis öreg elkísérte, amik csak el nem fáradt, azután vissza fordult s csendesen hazaballagott.

Ottthon pedig az ágyának dől és meghalt. A rabbi, aki folytatta utját, ezalatt társai-val együtt egy másik helyiségre ért, betért a kocsmába s vacsorája elköltéséhez fogott. Egyszerre azonban letette a kést s a villát s körülbelül ugyanakkor, amikor a másik városban az öreg tanító lelke elszállt földi porhelyéből, megindult hangon így szólott: — Fiaim, visszafordulunk. El akarom temetni öreg tanítómát...

— Angolország országos főbírája választott bírónak lett felekerve Nagybrittania és Írország között felmerült konfliktusban. Ezen felhívást Georg Lansbury munkáspárt vezető, a pápa és az Canterbury érsekkel egyetértően intézte Herz londoni főbíróhoz, aki azonban ezen megítéző felhívást azzal hárította el magától, hogy nem kíván semminemű politikai ügyben szerepet vállalni, mivel ez kívül esik az ő hatáskörén.

— Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűviz, naponként többször bevételre, hathatós segítséget nyújt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a Ferenc József viz alig megbetegedések eseteiben gyorsan és mindig enyhén hat. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— A zsidó hitközségi autonómia veszélye Esztorországban. A legutóbbi kultusz-tanács választásánál, amely hivatalos fóruma az ojtani lakosságának, a cionisták nagy győzelmet arattak a jidisch és szocialistapárt felett, úgy hogy a husz mandátumból tizenhárom nyertek meg. Ennek folytán természetesen az összes vezető állásokba cionisták kerültek. A választások ellen mindkét ellenzék pártárnyalat óvást emelt, amit azonban figyelmen kívül hagytak. Ezzel ezek demonstratív elhagyták a gyűlést és a legelőbb harcot akarták a választott tanács ellen indítani, amely méreteiben veszélyeztetheji a hitközségek autonómiáját. Ugyanis a szocialisták, amelyek amugysem hível az autonómiának, végső esetben törölteni akarják magukat a zsidó kateszterből. Főképpen az iskolák szempontjából nagyon veszélyes ez az áldatlan testvér-harc amíg Esztorország egyetlen zsidó havisajtója hívja fel a figyelmet.

Egyéni vagy intézményes vallásosság

Irtai: Koffler Mózes (Sziget) Hozzászólás.

Bár ezen anékhöz már hozzászóltam a NEPUNK hasábjain, de Dr. Kohányi Rezső ur hozzászólása, amelynek megállapításait a vallásosság szempontjából nem tartom helyesnek és igazságosnak, készítem engem ezen újabb cikkem melrására.

Dr. Kohányi ur megemlíti, hogy a szóbeli Tanit nem volt szagbad kezdetben lejri, hogy — szerinte — a vallástörvények meg ne kövesedjenek. A Talmud azonban más okot hoz fel erre. E szerint a szóbeli Tan azért nem lett lerögzítve, hogy megkülönböztessék az írott Tanitól, amely négy szentebb volt. (L: Rambán előszava Mjsnájot Zrojmhoz) Ami a tulvilági élelet és büntetés illeti, találunk erről eleget a proféták könyveiben. Ezekiel (37. f.), Dániel (12. f.) Sámuel (1. f.) folytonosan említik a jámborok lelkenek hallhatatlanságát. Az említett „szchar micva-micva” féle talmudi mondás csak jó tanácsot jelent a jámboroknak, hogy ne csak a tulvilági jutalom serkentse őket a jöttekre. Dr. Kohányi ur hivatkozik még arra, hogy vélemény különbség volt Mózes és Ezekiel között: Vajjon bünhődnek-e a fiúk az apák bűnei miatt? De a Talmud szemléletében magyarázza, hogy itt semmi nézeteltérés nincs. Arról volt csak szó, hogy ha a fiúk követik az apák rossz tetteit, akkor bünhődnek. És hibába támadja Dr. Kohányi ur a mai rabbikat, mert nem könnyítenek a zsidóságra nehezendő vallásos törvények „jármái”. Ehez semmi törvényes joguk nincs. Ez ellen semmit sem bizonyít a Hjelé smita-reformája. Mert a smita évben történő adósságok elengedése Hjelé idejében a Tóra szerint már nem — és csak a rabbi törvényei szerint voltak még éleibe. De vallásunk semmire sem lehet egy egyszerűen országos kodex, amelyen minden új kormány kedve szerint változathatott. De Dr. Kohányi ur hivatkozása a „Ló nito Tóra Imáláché hasaréj”-féle talmudi mondás

is téves. Mert ennek csak az a jelentése, hogy valamely vitás Din esetben a földiek illekeke-sek annak eldöntésére. De a régiek által elismert Din a rabbi meg nem változtathatják, ezt tanítja Rámbám is, aki különben a Sulcham Aruch umutatója.

Az egész reform-mozgalom annak idején csak szappanbuborék volt. A vallási könnyítések nem tartották, hanem csak eltávolították a zsidóságot a vallásától. Hagyjunk tehát fel a reformálással, a könnyítésekkel, amelyekre semmi szükség nincs. Az igazi vallásos zsidó nem is akar hajlani a könnyítésekről és pontosan betartja a Sulcham Aruch törvényeit, a vallás-talan pedig a könnyített törvényeket sem tartaná be.

Csodálkozom azon, hogy Dr. Kohányi kétségbevonja azt az általánosan elismert tényt, hogy a zsidó népet csak a vallás konzerváltá napjainkig. Hivatkozom itt a nagy zsidó tudós, de különben nem vallásos Achad Haamra, aki bevallja öszintén: Mámim anj sláj nit-kima Jisrael éje bizchih Hátora, A zsidóság jennállása máig csak a Tórának köszönhető. A zsidó történelem alapos ismerőjének el kell ismernie, hogy csak a vallásunk mentett meg minket a többi nagy és kis régi népek sorsától, a teljes elpusztulástól.

Hogy azonban vallásunk mai formájában sem „járóm” még a művelt zsidóságra sem, azt legjobban a Somra Sabosz világszervezetnek a nyugati államokban való nagy elterjedtsége eklatánsan bizonyítja. A berlini centrumban helyet foglalnak a művelt zsidóság leghíresebb képviselői.

Kohányi ur szemrehányásokkal illet azokat, akik a mai súlyos gazdasági krízisben még az egyéni vallásossággal foglalkoznak. De a zsidóságra minden időben jellemző volt az, hogy a szemleli és vallási krízist tartotta a válságok legnagyobbikának. A spanyol zsidók évszázadokkal ezelőtt egész vagyonaikat otthagyták Spanyolországban, csakhogy veszélyeztetett vallásukat megmenték.

Még ha igaz is lenne Dr. Kohányi ur túl pesszimista megállapítása, hogy a mai zsidóság csak 20 százaléka követi a Sulcham Aruch törvényeit, akkor sem képez ez székát, hanem inkább a többi 80 százalék. A karaiták szomorú sorsára való hivatkozás sem bizonyig egyebet, hogy akik elválnak a szóbeli Tanitól, azok a pusztulás veszélyének vannak kitéve. Féltsék tehát inkább a többi 80 százalékot. Az igazi orthodoxia függetlenül számarányától, az az életforrás, mely a zsidóság főbb rétegeit léte-nek szükséges szellemi táplálékának ellátja.

Dr. Kohányi ur még arra megállapítás jut, hogy ha egy nép többsége elfordul a meglévő törvényeitől, akkor nem csak a népből, de a törvényekben is keresendő a hiba. E szerint a zsidó vallást mindig népszavazás alá kellene bocsájtani, hogy a zsidó nép döntson felette. De akkor megszűnne a vallás és vele együtt a kiválasztott zsidó nép is.

En is ugyanazzal végzem soraimat: Jöjjön meg végre az eszünk. Ez azt jelenti: hagyjunk fel végre a vallásunk kertjébe levő ágak levágásával és egyesítjük a Tóra és a Sulcham Aruch szent parancsai alatt, mert ez az igazi út s az állandó életforrásunk!

14 NAPOS NYARI VÁSAR a Maradék Áruházban Raye és mintás selymek, nyári ruhagyagok minden elfogadható árbán kaphatók.

Hasznos tudni,
hogy **Schmidthauer**
természetes **Igmándi**
keserűvize, az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt rendbe hozza.
Utastítás minden palackhoz mellékeve Kapható mindenütt!

— Augusztus hó 7-én, vasárnap délután tartja becsu ünnepét a Félix-fürdőben a Mj-rachi ifjuság nyári tábor, melyre vendégeket szivesen lát a Rendezőség.

Az öreg tanító legendája

Távoli város felé utazott egyszer rabbi Jákob Jichok, a lublini rabbi és a tanítványai elkísérték utjában.

Péntek déj volt már és közel kellett, hogy legyenek a célhoz, amikor egyszerre utclágazáshoz értek.

A kocsis megkérdezte: — Merre hajtsak?

A rabbi azonban nem tudta megmondani s ezért így rendelkezett: —

Ereszd meg a gyeplőt és bizzad a lovakra, hogy merre akarnak menni!

Igy is történt.

Nemsokára feljűntek egy kis város első házái. Csak hamar kiderült azonban, nem ebbe a városba igyekedtek.

— Itt el kell felednetek: ki vagytok? — rendelkezett a lublini.

— De akkor, hogyan jutunk szombaton lakáshoz, meg ételhez, uram? — kérdezték a tanítványok.

A caddik ugyanis, még mielőtt az este beállt, mindig szétszórtotta a szegények között, ami pénzadományt napközben hozzá hoztak.

— Menjünk csak az imaházba — felelte a rabbi. Ott bizonyosan akad a háziurak között olyan, aki szombati vendégül elfogad bennünket. Így tett.

Az imaházban a rabbi olyan sokáig imádkozott, hogy végül majdnem magára maradt. Amikor fölemelte fejét, a szoba végében már csak egy főbőrödött, öreg emberke idő-

zött, aki nyolcven esztendő is megvolt s megkérdezte tőle: —

— Hol töltöd az ünnepi estét? — Sejtlemem sincs róla, hol? — felelte a caddik.

— Menj csak a vendégfogadóba és szombati elmúlt, után majd gyűjtést indítok számlád kifizetésére — ajánlotta az öreg.

— Nem megyek a vendégfogadóba — mondotta Rabbi Jákob Jichok — mert ott nem mondhatom el a gyertyagyújtási áldást.

— Az én házamba csak egy kevés kenyér, meg bor akad — kockáztattá meg némi vonakodással az öreg.

— Nem vagyok falánk — szólott a lublini és együtt mentek el az imaházból.

Ottthon a bor és kenyér áldása után megkérdezte az öreg: —

— Honnan való vagy?

— Lublinból jövök.

— Akkor hát látjad a híres rabbit is?

— Láttam.

Az öreg hangja megremegett — Beszélj nekem róla.

— Miér akarsz hallani a rabbiról? kérdezte a caddik.

— Ifjúkoromban tanító voltam — beszélt az öreg — és ő növendékeim közé tartozott. Nem sikerült fejfedeznem benne rendkívüli képességüket. De később értesültem, hogy nagy ember lett belőle. Amióta ezt tudom, minden héten bőtölök egy napig, hogy így érdemesnek találjassam arra, hogy még egyszer színe elé kerüljek. De Lublinba nem utazhatom, nem futja a jövedelemből s gyalog nem kelhetek

utrá, mert gyenge vagyok már és nagyon öreg...

— Emlékszel-e valamire a lublini rabbi gyermekkorából? — kérdezte a rabbi.

— Keresnem kellett őt napról-napra — mondotta az öreg. — Az iskolából mindennap megszökött. De később magától jelentkezett. Csavargásáért, bizony meg is vertem néha. És egyszer kilestem a titkát. Utána mentem. És látam, hogy az erdőbe tér s egy hangyaboly mellé telepedve, ekként beszél a susogó lombok közt az ég felé: Halljad Izrael, az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlen egy! Amióta ezt látam, nem emeltem többé kezét rá.

A lublini ebben a percben megértette: miér hozták a jóvak őt ebbe az idegen városba? Felemelkedett ültéből s így szólott: —

— Nézz reám! En vagyok az, akiről kértél, hogy beszéljek. En vagyok a lublini rabbi.

A kis öreg elájult erre a szóra s csak nagynehezen tért ismét magához.

A szombai elmúltával a caddik tanítványai-val egyetlenben elhagyta a várost.

A kis öreg elkísérte, amik csak el nem fáradt, azután vissza fordult s csendesen hazaballagott.

Ottthon pedig az ágyának dől és meghalt. A rabbi, aki folytatta utját, ezalatt társai-val együtt egy másik helyiségre ért, betért a kocsmába s vacsorája elköltéséhez fogott.

Egyszerre azonban letette a kést s a villát s körülbelül ugyanakkor, amikor a másik városban az öreg tanító lelke elszállt földi porhelyéből, megindult hangon így szólott: —

— Fiaim, visszafordulunk. El akarom temetni öreg tanítómát...

RÖVID HIREK

KOVNO. Schakiens litvániai népnevelési miniszter egyetértésben Alexa közgazdasági miniszterrel a litvániai rabbiszövetségnek egy nagyobb telket ajándékozott, hogy a világhírű Sjoedokai Jesiva részére egy megfelelő új épületet emelhesse.

JERUZSÁLEM. A kormány az azon intézkedése, hogy a lecsapolási vezetékek a régi szefárd temetőn keresztül vezessék a zsidóság körében óriási megdöbbenést keltett, annál is inkább, mert az a Simon Hácádik sírját érintené. Eredetileg azt az Islam temetőn keresztül akarták vezetni, de az arabok tiltakozására az elmaradt. — A Hapoei Hamizrachi Exekutívéje felhívást intézett összes tagjaihoz, hogy Palesztinában, mint a Galutban, hogy a Keren Hajeszod és a Keren Kajemeth részére eddig eszközölt mindennemű tevékenységeket szüntessék be. Ezen intézkedés válasza akar lenni a Jewish Agency állásfoglalására a Mizrahi tagokkal szemben. — Hebron és Jeruzsálem közötti útvonalon egy turista autó menetközben felborult és két zsidó turista szörnyen halt, míg másik három súlyosan megsebesült.

TEL-AVIV. Sachs Petersoni (Angolország) selyemgyáros Tel-Avivban egy selyemszövődét állított fel, mely egyelőre 30—40 munkást foglalkoztat. — Néhány hete érkezett vissza a manchesteri egyetemről Mosche Schabath, ahol a doktori diplomát megszerezte. Előzőleg a jeruzsálemi tanítóképződe hallgatója volt. Nevezett az első yemeni zsidó, aki doktori diplomát nyert. — A tel-avivi városi tanács legutóbbi gyűlése alkalmával egyhangúlag elhatározta, hogy az egyik utcáját Zwi Charjes főrabbi után nevezzék el. Ugyancsak ezen ülés folyamán M. M. Ussischkin a K. K. L. vezetőjét díszpolgárává választotta. — A Jewish Agency a Waad Leumi tanácsával egyetértésben elhatározta, hogy High Commisariátust felhívják, hogy a héber iskolákra vonatkozó megszorításokat hatálytalansítsák, valamint az állami szubvenciót megfelelőleg emeljék.

BUKAREST. Dr. J. Niemerover országos főrabbi intervenciójára a munkaügyi miniszterium engedélyezte a Keren Hajeszod részére, hogy szeptember havában ueai gyűléseket rendezhessenek. Ezen engedély annál is inkább kellett illetékes helyeken örömet, mivel a néhai Jorga kormány ez elől kategorikusan elzárkózott.

HAIFA. A hajfai városi képviselőtestület melynek arab többsége van, rezulációt fogadott el a kormány azon rendelete ellen, mely szerint a nyilvános munkálatoknál egyharmad részben zsidó munkásokat kell foglalkoztatni.

E Z Ü S T menorák Harang gyertyatartók, védjegy serlegek, evőeszközök, temptomi kevszerek, bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. Gyártása és eladása: „TACAMUL“ ezüstáru gyárban CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u. 6)

Hozzászólás a félixfürdői utóhanghoz

Írta: *Friedmann Ferenç*, a temesvári orth. hitközség elnöke.

Nem szeretnék a b. lapjokban megjelent Központi Iroda ellenes cikkekre elfogult és nem objektív hangnemben válaszolni, tehát igyekezni fogok, mint választmányi tagja ezen szervezetenek, higgadtan és elfogulatlanul nagy és súlyos vádakra reflektálni a szatmári kérdésrel nem kívánok bővebben foglalkozni. En a félixfürdői gyűlésen is tiltakoztam ezen ügynek a rendjére való ráncigálása ellen, ugyszintén az ellen is, hogy az egymás között kinevezett „forradalmi vezetőség” legyen hivatalba lépve és ez vezesse le a kívánt „tisztá” választásokat.

Ez nem a Központi Iroda ügye, legfeljebb a Drümer uré, aki predestinálva érzi magát egy nagy hitközség (félre) vezetésére. Szerintem nincs is szatmári kérdés. Megválasztották rabbijukat. A mi vezetőség küldetéséül meg is hívta, hogy foglalja el állását. Ezek után csak két eshetőség van. Vagy elfogadja állását és akkor nincs Dintora és nincs választott bíróságnak helye. Vagy ha a főrabbi másképpen gondolkozik és a szatmári állást nem kívánja elfoglalni, akkor kell, hogy a hitközséget feloldja és szabad kezét engedjen az állás betöltésére.

Ami a Központi Irodát érinti és a lapjában akarja megingatni, az a Központi Iroda által bevezetendő pótgabella rendszer ellen való tiltakozás.

Mindenekelőtt meg kell állapítanom, hogy az alapszabályok értelmében a választmányoknak nem csak jogában áll, hanem egyenesen kötelessége az iroda fenntartásáról gondoskodni. Még pedig kötelessége olyan alapról gondoskodnia, ami nemcsak papíron létezik, hanem ényylegesen be is folyik. Ezért választották — hosszú tanácskozások után — mint egyedüli reális jövődelmet a pótgabellát, ahogyan minden hitközségi vezető tudja, hogy a gabella minden orth. hitközségnek az egyedüli adója, amely nemcsak ki lesz vetve, de be is lesz inkasszáva.

Ha jól emlékszem, éppen egy nagy hitközség papi és világi delegátusai exponálták magukat ezen pótgabellá indítvány elfogadásáért és érthetetlen a külvilág előtt — akik a kuliszatitkokat nem ismerik, hogy miért fordulnak most ellene.

Jogos lenne a nagy hitközségek ellenszenva a pótgabella ellen, ha az egy évrized óta bevezetett pausale összeget pontosan befizették volna. De az egyik formában adós maradni, a másikat pedig meg nem fizetni, nem méltó, nagy érdéyi hitközségeink erkölcsi színvonalához.

Ne féljük a hitközségek autonómiáját, mert azt veszély nem is fenyegeti. Azért, mert az összhitközségek képviselői az iroda fenntar-

Azért, mert az összhitközségek képviselői az összhitközségek képviselői az iroda fenntartásához — amelyre a cikkirő szerint is éppen olyan szükség van, mint magára a hitközségre — minden orth. zsidóra heti 2—3 lei adót kirott és ennek tényleges betarítására radikális szankciókat írt elő. Ezzel a választmány — még nem ejtett csorbát a hitközségek autonómiáján. Ezzel csupán biztosította az iroda a függetlenségét és önállóságát, hogy ne legyen alávétve egyes nagy hitközségek vezetői szeszélyének, jóindulatának, vagy rosszhiszemységének.

A mi tolleráns tordai főrabbi elnökünk a választmány egyrészenek rosszálása ellenére, korát meghazudtolva fáradságot nem kímélve próbál egyezséget kötni a nagy hitközségekkel és nem rajta mulott, hogy ezen tárgyalások eredménytelenül végződtek. Minden esetre tanu-

jelét adja, hogy nem terrorral, hanem böles megegyezéssel kívánja a dolgot rendezni. De amikor ezen nagyon méltányos ténykedésért a chaszid irányzatú tagok az elnököt pergőtűz alá veték a Félixfürdőben, nem a nagy hitközségek képviselői védtek meg. Nem ők brilliroztak távolmaradásukkal és nekünk kis hitközségek képviselőinek jutott a védő szerep, amely hála az Egnek sikerült is.

Befejezésül még csak annyit: „Háchoim, hizhári b'divréhem”. Ne dobálózunk a frázisokkal, mert a tömegnek ez nagy veszedelem jelent. Nekünk orth. zsidóknak duplán kell minden szavunkra vigyázni, nehogy a galuszt okozó oknélküli gyűlölet hibájába essünk. Nem igazán hanem megnyugtató cikkekre van a mi agyoncsigázott testvéreinknek szükségük. Van nekünk ellenségünk elég. Védkezünk egy fronton és ne forgasoljuk erőnket testvérháboruskodással.

Szavata, 1932. augusztus 1.

ZSIDÓ HUMOR és történetek nagyjainkról

AMI A KÖNYÖKÖN NŐ MÁR KI.

Vándorrabbi egy lengyelországi kis városba érkezik. A zsidók persze kapkodnak utána, mindegyik a maga vendégül akarja lefogalni. Végre megegyeznek, hogy ameddig a városkában tartózkodik, mindennap más háznál látják vendégül. Az első vendéglátó háznál a háziasszony titokban megkérdezi a rabbit, hogy szeret-e főzeléknek a hüvelyes veteményeket.

— Többet ér min a legjobb pulykasult, — mondja barátságosan a rabbi. A városkában csakhamar híre megy, hogy a rabbi nem szereti a husételeket és kizáróan hüvelyes veteményekből él. Az egyik családnál babfőzelékkel traktálják, a másiknál lencsével, a harmadiknál borsóval — de húst egy harapásnyit se tesznek ejébe. Amikor aztán a hatodik napon is üres borsófőzeléket találak elébe a rabbi megcsóknyosodik és merev mozdulatlansággal ül az asztal mellett.

— Rabbi, miért nem eszik? — kérdezi kinalgatón a háziasszony.

— Igen, igen — mondja a rabbi — hiszen minden szép, minden jó, csak éppen azt nem tudom, hogy milyen bróchet kell mondani e fölött az étel fölött.

— A rabbi ne tudná? A rabbi biztosan tréfál, mondja a háziasszony.

— Dehogyan is tréfálak — válaszol a rabbi. — Mert annyit tudok, hogy ami a földből nő ki, arra azt a bróchet kell mondani, hogy bojré pri hóádómó — ami a fából nő ki, arra meg azt, hogy bojré pri háce — de ha vajami az orron és könyökön nő ki?!

Amikor tovább ment, elővettette a hitközség memoár-könyvét és beléirt vajamit. Aztán megeskette az előjárókat, hogy ha bármilyen vándorrabbi érkezne újra a községbe, mutassák meg neki ezt a bejegyzést, mielőtt még a nap alászáll. Az egész bejegyzés azonban csak három betűből állott: —

ב. ל. א.

Amikor megkérdezték tője, hogy mi jelent ez a három betű, a rabbi olvasni kezdte. Először jobbról balra, aztán balról jobbra, aztán megint jobbról balra így: Bószor loj óchalti — aflu loj bósabosz — hát mit? Bóndloch, Linzen, Arbenz.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinék. külföldi tonalok **Schulhof Emilné** „Orient” Szövőművészeti iskola Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17. Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Napellenzőredőny

és rollettavázon, matracgrádlí, szőnyeg, bútorszövet, hencserterítő, mélyen leszállított árakban **Spitzer Izraelnél** (Nic. Jorga) Nyugágyak, kertisékek minden kivitelben!

Tipografia CICERO könyvnyomda, Oradea Str. Prinçipele Mihai (Gerliczy-u.) 2. szám.

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ (ROMÁN NAUHEIM)

páratlan szénsavas radioaktiv sós-vasas forrásvizekkel

Biztos gyógyhatásu szervi, elhízásos, érlemezsedés szív- és vérkeringési zavaroknál, vesebaj, vérszegénység, izomszusz, hólyagbaj és kimerülésszerű idegesség esetén. Női betegség a változásos zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben legjobb eredménnyel.

Természetes szénsavas sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés kitűnő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árakkal.

Uj modern napfényes stranddal. — Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

MUSCHONG BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Fürdőigazgatóság, Buziás, Bánát.

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!